

Rozdział 6 oraz 7 Dziejów Apostolskich

Wybór Siedmiu Dz 6,1-7

¹Był to czas, gdy powiększała się liczba uczniów.

uczniowie – tak chrześcijanie określali samych siebie (Dz 11,26).

Helleniści zaczęli narzekać na Hebrajczyków.
Twierdzili, że ich wdowy są niesprawiedliwie traktowane podczas codziennej posługi.

³Wybierzcie więc, bracia, siedmiu mężczyzn, cieszących się dobrą opinią, pełnych Ducha Świętego i mądrości! Im zlecimy to zadanie.

Słowo '*brat*' (*siostra*) - W NT pojęcie to odnosi się przede wszystkim do braci w wierze (Mt 18,15). Członkowie pierwszych wspólnot chrześcijan samych siebie określali mianem braci (np. 1Kor 6,6; Ef 6,21; Kol 1,1; Ap 1,9) i sióstr (np. Rz 16,1; 1Kor 9,5); takie braterstwo ma swoje źródło we wspólnym dziecięctwie Bożym (Rz 8,14-17). Jako dzieci jednego Ojca wszyscy wierzący stają się dziedzicami Jego obietnic.

⁵Wszyscy się z tym zgodzili. Wybrano **Szczepana**, człowieka pełnego wiary i Ducha Świętego, oraz **Filipa**, **Prochora**, **Nikanora**, **Tymona**, **Parmenasa**, a także **Mikołaja**, prozelitę z Antiochii.

Siedmiu wymienionych mężczyzn nosi imiona greckie. Prawdopodobnie byli więc **Żydami mówiącymi po grecku**.

prozelitę – osoby przechodzące z jednej wiary czy religii na inną. **W ST** chodzi głównie o pogan nawróconych na judaizm.

Kościół św. Piotra, upamiętniający, że Apostoł ten, zanim przeniósł się do Rzymu, był biskupem chrześcijańskiej wspólnoty w Antiochii.

⁶Zaprowadzono ich do apostołów, którzy modląc się, nałożyli na nich ręce.

apostołów – (gr. *apostolos* - ‘wysłannik’, ‘posłaniec’) - tytuł zarezerwowany w NT dla osób powołanych przez Jezusa i obdarzonych specjalną misją.

Do grona apostołów został zaliczony również **Paweł z Tarsu** (Dz 9,11; 22,3), któremu tradycja przypisała tytuł Apostoła Narodów (Rz 11,13). **W I w. po Chr.** mianem apostołów określano misjonarzy głoszących Ewangelię poganom, ale tytuł ten odnoszono wyłącznie do osób z pierwszego pokolenia chrześcijan, pamiętających Jezusa.

ręce - gest nałożenia rąk często występuje w *Dziejach Apostolskich*. Jest połączony z udzieleniem Ducha Świętego, łaski, mocy lub władzy albo wiąże się z wysłaniem na pracę misyjną.

Ustanowienie Siedmiu (Biblia Tysiąclecia)

1 Wówczas, gdy liczba uczniów wzrastała, zaczęli helleniści szemrać przeciwko Hebrajczykom, że przy codziennym **rozdawaniu** jałmużny zaniedbywano ich wdowy.

diakonia (grec.) – służba, posługa

diakoneō (grec.) – podawać do stołu, obsługiwać

Ustanowienie Siedmiu w Dz 6,1-7

stanowi ważny punkt zwrotny w rozwoju posługi kapłańskiej w Kościele.

KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

1554 "Urząd kościelny, przez Boga ustanowiony, sprawowany jest w różnych stopniach święceń przez tych, którzy od starożytności już noszą nazwę biskupów, prezbiterów i **diakonów**". Nauka katolicka, wyrażona w liturgii, Urząd Nauczycielski i stała praktyka Kościoła uznają, że istnieją dwa stopnie uczestniczenia w kapłaństwie Chrystusa: episkopat i prezbiterat. **Diakoniat** jest przeznaczony do pomocy im i służenia. Dlatego pojęcie sacerdos - kapłan - oznacza obecnie biskupów i prezbiterów, a nie diakonów. Nauka katolicka przyjmuje jednak, że zarówno dwa stopnie uczestniczenia w kapłaństwie (episkopat i prezbiterat), jak i stopień służby (**diakoniat**), są udzielane za pośrednictwem aktu sakramentalnego nazywanego "święczeniami", to znaczy przez sakrament święceń: Niech wszyscy szanują diakonów jak [samego] Jezusa Chrystusa, a także biskupa, który jest obrazem Ojca, i prezbiterów jako Radę Boga i zgromadzenie Apostołów; bez nich nie można mówić o Kościele.

KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

1570 Diakoni uczestniczą w specjalny sposób w posłaniu i łasce Chrystusa. Sakrament święceń nadaje im pieczęć ("charakterem"), której nikt nie może usunąć. Upodabnia ich ona do Chrystusa, który stał się "**diakonem**", to znaczy sługą wszystkich. **Do diakonów** należy między innymi asystowanie biskupowi i prezbiterom przy celebracji Boskich misterii, szczególnie Eucharystii, jej udzielanie, asystowanie przy zawieraniu małżeństwa i błogosławienie go, głoszenie Ewangelii i przepowiadanie, prowadzenie pogrzebu i poświęcanie się różnym posługom miłości.

Działalność i uwięzienie Szczepana Dz 6, 8-15

Uderzające jest podobieństwo między prześladowaniem Szczepana, jednego z siedmiu wcześniej wybranych mężów, a męczeństwem Jezusa.

Szczepan, podobnie jak Jezus, został falszywie oskarżony, aresztowany i postawiony przed sądem.

⁸Szczepan, napęczniony łaską i mocą, czynił cuda i wielkie znaki wśród ludzi.

cuda – specjalne działanie Boga, podejmowane ze względu na dobro człowieka.

Cuda czynione przez Jezusa i Jego uczniów są wyraźnymi znakami potwierdzającymi nadejście królestwa Bożego.

⁹Niektórzy wystąpili przeciwko niemu. Pochodzili oni z synagogi wyzwoleńców, Cyrenejczyków, Aleksandryjczyków oraz z Cylicji i Azji. Dyskutowali oni ze Szczepanem.

synagoga wyzwoleńców – Żydzi bywali w tamtych czasach niewolnikami. Także oni, podobnie jak każda inna grupa społeczna, posiadali w Jerozolimie własną synagogę.

synagoga – (gr. *synagoge* - ‘zgromadzenie’)
- miejsce modlitewnych zgromadzeń Żydów.

Wygnańcy, którzy powrócili z Babilonii do swojej ziemi, przynieśli ze sobą zwyczaje związane z synagogami (Ne 8,2; Ekd 8,15), które nawet po odbudowaniu świątyni jerozolimskiej stały się integralną częścią religii Izraela. **Powstał również zwyczaj**, że gdziekolwiek istniała żydowska diaspora, tam wznoszono synagogę.

⁹Niektórzy wystąpili przeciwko niemu. Pochodzili oni z synagogi wyzwoleńców, Cyrenejczyków, Aleksandryjczyków oraz z Cylicji i Azji. Dyskutowali oni ze Szczepanem.

Cylicja – rzymska prowincja leżąca wzdłuż południowo-wschodniego wybrzeża Azji Mniejszej. Jej stolicą był **Tars**, rodzinne miasto Pawła.

Azji – w **ST** gr. termin *Asia* oznaczał państwo Seleucydów obejmujące Azję Mniejszą, Syrię, Palestynę i przez pewien czas Iran i Irak (np. 1Mch 11,13; 13,32).
W **NT** termin ten odnosi się do powstałej w 133 r. przed Chr. rzymskiej prowincji, której stolicą był **Efez**. W jej skład wchodziły Myzja, Lidia, Karia i Frygia.

¹⁰Nie byli jednak w stanie sprostać mądrości i Duchowi, pod wpływem którego przemawiał.

Duchowi - DUCH BOŻY, DUCH PAŃSKI – Bóg przez swojego Ducha działa w świecie i w ten sposób jest Panem historii. W ST Ducha Bożego rozumiano nie jako osobę, ale jako moc. W NT mówi się o działaniu Ducha Bożego, który zstępuje na ludzi i uzdalnia ich do życia w prawdzie, wolności i miłości (J 16,5nn).

¹²W ten sposób podburzyli lud, starszych oraz nauczycieli Pisma. Zebrali się, pojмали go i zaprowadzili przed Wysoką Radę.

Wysoką Radę – Sanhedryn (gr. *synedrion* - ‘rada przywódców’). Ewangelie i *Dzieje Apostolskie*, a także źródła pozabiblijne stosują ten termin na określenie wielu różnych rad żydowskich.

¹³Tam również podstawili fałszywych świadków, którzy zeznali: „Człowiek ten ciągle występuje przeciwko świątyni i Prawu.”

świątyni – budowla wzniesiona w Jerozolimie, w której złożono Arkę Przymierza, symbol obecności Boga pośród ludu izraelskiego.

Prawu – (hebr. *Tora* - dosł. ‘nauka’, ‘pouczenie’) - termin mający wiele znaczeń, dlatego trzeba uważać, aby przez przekład na język polski nie zawęzić jego rozumienia. (To m.in. Tora, wszelkie pouczenia, mądrość).

¹⁵A wszyscy, którzy znajdowali się w sali posiedzeń, widzieli, że ma twarz jakby oblicze aniola.

aniola – (hebr. *mal'ak*, gr. *angelos* - 'zwiastun', 'posłaniec') - istota duchowa, podporządkowana Bogu, któremu służy w różny sposób, zależny od potrzeby konkretnej sytuacji.

Szczepan przed Wysoką Radą Dz 7, 1-53

¹Wówczas najwyższy kapłan zapytał go: „Czy to prawda?”.²A on odpowiedział: „Wysłuchajcie mnie, bracia i ojcowie! Bóg pełen majestatu ukazał się w Mezopotamii naszemu ojcu Abrahamowi, zanim ten zamieszkał w Charanie.

najwyższy kapłan – urząd zwierzchnika kapłanów świątynnych, zwanego także arcykapłanem. Funkcja ta powierzana była osobom wywodzącym się z arystokratycznych rodów kapłańskich Jerozolimy.

W *Liście do Hebrajczyków* jest mowa o **Jezusie jako nowym najwyższym kapłanie**, który złożył ofiarę doskonałą i jako pierwszy wszedł do nowej, duchowej świątyni, w której wraz z Nim będą przebywać wszyscy zbawieni.

Wspominając dawne relacje między Bogiem a Jego ludem, opowiada historię „ojców”, aby wskazać, jakie dzisiaj są oczekiwania Boga względem Żydów i innych narodów.

³Powiedział wtedy do niego <czyli do Abrahama>: *Opuść swoją ziemię i rodzinę, idź do kraju, który ci wskażę.*

⁶Powiedział mu Bóg, że jego potomkowie przebywać będą na obcej ziemi. Jej mieszkańcy uczynią ich niewolnikami i będą ich uciskać przez czterysta lat. ⁷I Bóg powiedział: *Ja sam wymierzę karę ludowi, który ich uczyni niewolnikami. Wyjdą stamtąd i będą Mnie czcili na tym miejscu.*

karę - **kara Boża** – w Piśmie Świętym obecny jest obraz Boga rozgniewanego, który karze człowieka za jego złe czyny (np. Ps 94,2).

⁸Potem zawarł z Abrahamem przymierze obrzezania. I urodził mu się Izaak, a on ósmego dnia go obrzezał. Izaakowi urodził się **Jakub**, a Jakubowi dwunastu patriarchów.

ST wymienia kilka przymierzy, które Bóg zawierał z ludźmi: z **Noem** (Rdz 9), z **Abrahamem** (Rdz 15 i 17), z **ludem izraelskim na Synaju** (Wj 19nn), z **Dawidem** (2Sm 7) oraz przymierze nazwane **kapłańskim** (Lb 18,19).

Na Synaju zostało zawarte najważniejsze z nich, na mocy którego Izrael otrzymał prawa i zobowiązał się do wierności Bogu.

Zewnętrznym znakiem przymierza Izraela z Bogiem było obrzezanie.

Chrześcijaństwo wyrosłe z judaizmu stanęło wobec problemu obrzezania mężczyzn pochodzenia pogańskiego (Dz 15,1nn; Ga 2,3nn). **Paweł Apostoł** głosił, że obrzezanie należy do przemijającego porządku Starego Przymierza i dlatego nie powinno obowiązywać w Nowym (Ga 5,6; 6,15). Ostatecznie tzw. **Sobór Jerozolimski** nie nałożył na chrześcijan obowiązku obrzezania (Dz 15,23-29).

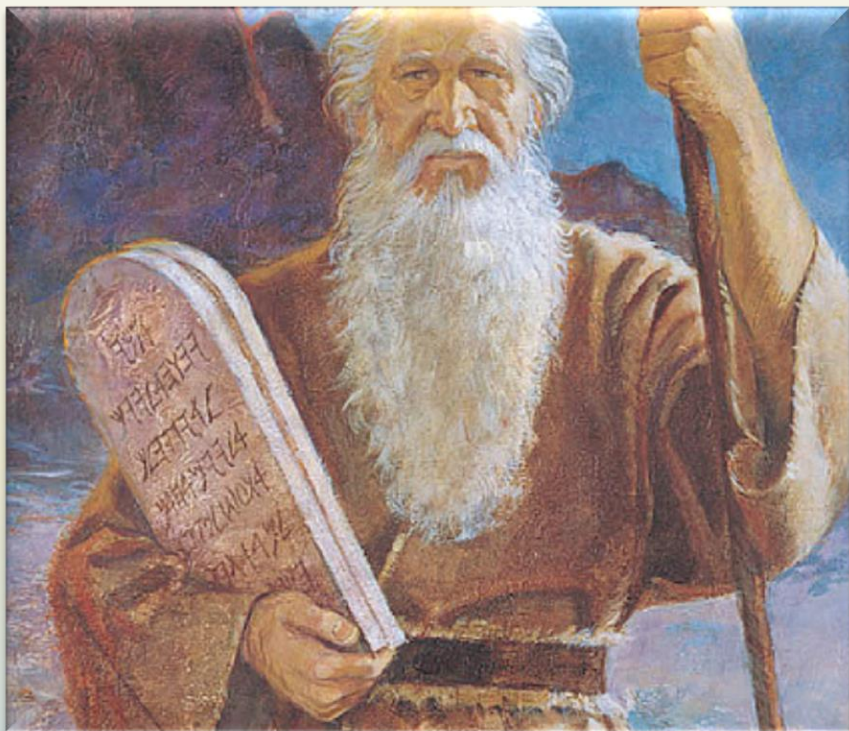
⁸Potem zawarł z Abrahamem przymierze obrzezania. I urodził mu się Izaak, a on ósmego dnia go obrzezał. Izaakowi urodził się **Jakub**, a Jakubowi dwunastu patriarchów.

Jakuba – (hebr. Israel - ‘ten który walczył z Bogiem’) - imię nadane przez Boga patriarsze Jakubowi (Rdz 32,29), które stało się później określeniem dwunastu plemion jego potomków, a z czasem zaczęło funkcjonować jako określenie całego narodu (Joz 24).

W NT słowem Izrael określa się naród żydowski (np. Rz 11,26; 2Kor 3,12), a czasem Kościół Boży (np. Ga 6,16).

Kluczową część mowy Szczepan rozpoczyna od **ukazania postaci i historii Mojżesza** jako zapowiedzi Jezusa, Jego uczniów i jego samego.

¹⁷A gdy zbliżał się czas wypełnienia obietnicy, którą Bóg dał Abrahamowi, naród bardzo się rozrósł i rozmnożył w Egipcie.

²⁰Wówczas urodził się **Mojżesz**, który był miły Bogu. Przez trzy miesiące karmiono go w domu ojca. ²¹A gdy go porzucono, wzięła go córka faraona i przybrała go sobie za syna.

²⁵Sądził, że jego rodacy rozumieją, iż Bóg za jego pośrednictwem przynosi im wybawienie. Ale oni nie zrozumieli.

²⁹Gdy Mojżesz to usłyszał, uciekł i przebywał jako cudzoziemiec w kraju Madianitów, gdzie urodziło mu się dwóch synów.

³⁰Po czterdziestu latach na pustyni pod górą Synaj ukazał mu się **anioł** w ogniu płonącego krzewu.

Synaj – półwysep o kształcie odwróconego trójkąta, stanowiący pomost między Afryką i Azją, położony pomiędzy Kanałem Sueskim a Zatoką Akaba.

Na Synaju znajduje się góra nosząca tę samą nazwę, na której Mojżesz otrzymał od Boga Prawo (Wj 31,18). Góra ta nosi również nazwę **Horeb** (np. Pwt 1,2). Jako miejsce objawienia się Boga człowiekowi stała się ona miejscem świętym i symbolem Bożej opieki (Ps 68,9).

³¹Gdy Mojżesz to zobaczył, zdziwił się. Podszedł bliżej, aby się dokładnie przyjrzeć i wtedy usłyszał słowa Pana:

Pana – (hebr. *Adonai* - ‘pan’; gr. *Kyrios* - ‘władca’, ‘ten który ma władzę nad innym człowiekiem lub całym ludem’) - tytuł wyrażający dostojność i cześć.

NT tytuł *Kyrios* odnosi do Jezusa. Upowszechnił się on w pierwszych wspólnotach chrześcijan, którzy oddając się pod panowanie Chrystusa, uznali Go za jedyne *Pana*, władcę życia i śmierci (Rz 14,9), tego, który powróci (1Tes 4,17), aby ostatecznie zatryumfować nad wszystkim (Flp 2,9-11).

³⁷Tenże Mojżesz powiedział do Izraelitów: *Bóg wzbudzi wam spośród was proroka podobnego do mnie.*

proroka – (hebr. *nawi* - ‘nawoływać’, ‘zwiastować’) - człowiek przemawiający w imieniu Boga i z Jego polecenia.

W NT tytuł **proroka** odnoszony jest do **Jana Chrzciciela** i do **samego Jezusa** (np. J 6,14). Dar proroctwa jest również jednym z darów Ducha świętego, wyrażającym się w objawianiu tajemnic, napominaniu, pocieszaniu i budowaniu wspólnoty (1Kor 12,28n).

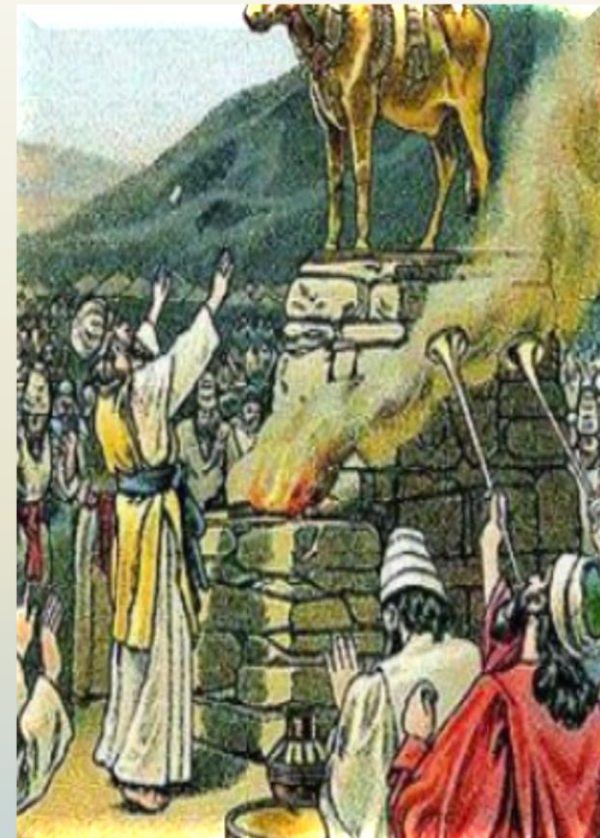

⁴¹Zrobili sobie wtedy cielca i złożyli ofiare temu bożkowi. Cieszyli się dziełem swoich rąk.

ofiare – polega na przekazaniu Bogu rzeczy lub zwierząt, najczęściej w akcie oficjalnego kultu.

Jezus zapowiedział kres ofiar ST i wspomniął o *godzinie*, w której Bóg będzie otrzymywał kult *w Duchu i w prawdzie* od prawdziwych czcicieli (J 4,23n). Godzina ta wypełniła się wtedy, gdy na krzyżu złożył z siebie najdoskonalszą ofiarę za całe stworzenie.

Jedyna ofiara Chrystusa ostatecznie zakończyła kult starotestamentowy i przyniosła zbawienie całej ludzkości (Hbr 9,23-28).

⁴²Wtedy Bóg odwrócił się od nich i pozwolił im czcić gwiazdy niebieskie, jak napisano w księdze proroków: *Izraelici, czy to Mnie składaliście zwierzęta i ofiary podczas czterdziestoletniego pobytu na pustyni?* ⁴³*Nie, lecz obnosiliście namiot Molocha, gwiazdę bożka Refana – te wyobrażenia, które uczyniliście, aby im oddawać cześć. Dlatego przesiedlę was poza Babilon.*

Na podstawie słów **proroka Amosa** (ww. 42n) Szczepan stwierdza, że nieposłuszeństwo ludzi nie jest jednak w stanie zniweczyć Bożego planu miłości wobec rodu Abrahama (Ps 106,19-23; Iz 41,8).

⁵¹Ludzie twardego karku, opornych serc i uszu! ⁵²Którego z proroków nie prześladowali wasi przodkowie? Zabili tych, którzy zapowiadali przyjście Sprawiedliwego. A wy zdradziliście Go i zabiliście. ⁵³Otrzymaliście Prawo za pośrednictwem aniołów, ale nie przestrzegaliście go”.

opornych serc i uszu – dosł. *nieobrzezanych serc i uszu*. Obrzezanie było znakiem przynależności do narodu wybranego (Rdz17,9-14). Izraelici zostają oskarżeni, że przymierze z Bogiem jest dla nich tylko czymś zewnętrznym i nie wyraża się w słuchaniu słowa Bożego i w życiu zgodnie z Jego wolą (Rz 2,25-29; por. np. Pwt 10,16).

serc – w Piśmie Świętym oznacza najczęściej siedlisko myśli (Iz 6,10; Mk 7,21-23). Uważano je również za ośrodek uczuć, namiętności, nastrojów, emocji.

Szczepan, powołując się na proroka Izajasza, tłumaczy, że Bóg nie może mieszkać w budowlach wzniesionych przez człowieka.

W ocenie Szczepana to właśnie postępowanie Żydów uderza w świątynię i w otrzymane od aniołów Prawo (w. 53), gdyż nie przyjęli zapowiadanego przez nie Jezusa – Sprawiedliwego.

Ewangelia wg św. Łukasza – (9, 18-21) Wyznanie Piotra (Biblia Tysiąclecia)

18 Gdy raz modlił się na osobności, a byli z Nim uczniowie, zwrócił się do nich z zapytaniem: «Za kogo uważają Mnie tłummy?» **19** Oni odpowiedzieli: «Za Jana Chrzciciela; inni za Eliasza; jeszcze inni mówią, że któryś z dawnych proroków zmartwychwstał». **20** Zapytał ich: «**A wy za kogo Mnie uważacie?**» **Piotr** odpowiedział: «**Za Mesjasza Bożego**». **21** Wtedy **surowo im przykazał i napomniał ich**, żeby nikomu o tym nie mówili.

Męczeństwo Szczepana Dz 7, 54-60

Męczeństwo Szczepana nie mogło być dla uczniów Jezusa zaskoczeniem. Doświadczył on bowiem tego, co Nauczyciel zapowiadał wszystkim swoim naśladowcom (Łk 9,23n; 21,12-19).

⁵⁶Powiedział wówczas: „Widzę niebo otwarte i Syna Człowieczego stojącego po prawej stronie Boga”.

W *Księdze Daniela* jest mowa o przybywającym na obłokach Synu Człowieczym, który na wieki będzie panował nad ludźmi (Dn 7,13nn).

W NT Jezus wielokrotnie nazywa siebie Synem Człowieczym.

⁵⁷A oni głośno krzyczeli i zatykali sobie uszy. Rzucili się na niego wszyscy razem i ⁵⁸wyprowadzili go za miasto. Tam go kamienowali. A świadkowie złożyli swoje płaszcze przed młodzieńcem o imieniu Szawel.

kamienowali - Podjęcie przez Żydów i Wysoką Radę decyzji o ukamienowaniu Szczepana bez jej zatwierdzenia przez rzymskiego prokuratora było możliwe dopiero po odwołaniu Poncjusza Piłata, gdy czasowo zarządzał Judeą przyjazny Żydom Witeliusz, legat Syrii. Męczeństwo Szczepana mogło więc mieć miejsce w 36 r. po Chr.

⁶⁰Padając na kolana, zawołał głośno: „Panie, nie obciążaj ich tym grzechem!”. Po tych słowach skonał.

Autorzy NT rozumieją grzech również jako **dług**, który człowiek zaciąga względem Boga (np. Mt 6,12-15; Łk 7,40-43; Kol 2,14). **Apostoł Paweł**, omawiając w *Liście do Rzymian* (Rz 5 - 7) genezę grzechu i śmierci, odwołuje się do obrazów zawartych w *Księdze Rodzaju* (Rdz 3,1nn). Powszechne nieposłuszeństwo ludzi, ukazane w grzechu Adama, zostało **odkupione** Męką i Śmiercią Jezusa. Tryumf Chrystusa nad grzechem i śmiercią otworzył ludziom drogę do Boga i życia wiecznego.